

مقدمه

محیط زیست عبارت است از مجموعه‌ای از عوامل فیزیکی خارجی و موجودات زنده که با هم در کنش هستند و بر رشد و نمو و رفتار موجودات تأثیر می‌گذارند. بنابراین محیط زیست چیزی فراتر از مجموعه عوامل طبیعی، زیستی و غیرزیستی بوده و تعامل میان انسان و طبیعت را نیز شامل می‌شود.

با توجه به اینکه حفاظت از محیط زیست در قرن بیست و یکم به عنوان یکی از هشت هدف توسعه هزاره و یکی از سه رکن توسعه پایدار (پایداری زیست محیطی، پایداری اقتصادی و پایداری اجتماعی) شناخته می‌شود و نیز اهمیت روزافزون این امر و تأثیراتی که بر سایر فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی دارد، از سال ۱۳۹۲ فصلی مستقل در سالنامه آماری کشور و استان تحت عنوان "آمارهای محیط زیست" به این موضوع مهم اختصاص داده شده است.

محیط زیست طبیعی به صورت‌های مختلف تحت

تأثیر فعالیت‌های انسان قرار گرفته است که این تأثیرات به تفکیک سه عامل تشکیل‌دهنده محیط زیست طبیعی به صورت زیر می‌باشد:

آب

مهم‌ترین تأثیرات فعالیت‌های انسانی بر روی آب‌ها در سه مورد خلاصه می‌شود: مصرف بیش از حد آب، از بین رفتن منابع آب و آلودگی آب‌های سطحی و زیرزمینی.

کیفیت آب‌ها نیز بحران دیگری است که برخی کشورها در پیش‌رو دارند. میزان آلودگی برخی آب‌ها و روند افزایش آن در بسیاری نقاط کره زمین بسیار نگران‌کننده می‌باشد.

سفره‌های آب‌های زیرزمینی و رودها و دریاچه‌ها منابع مهم آب شیرین هستند که به‌طور مستقیم در معرض آلودگی توسط فعالیت‌های انسان قرار دارند.

خاک

مهم‌ترین آثار فعالیت‌های انسان بر خاک عبارتند از

منتشر می‌شد و آمار جنگل‌ها، مراتع و پدیده‌های بیابانی، میزان کود شیمیایی و فروش سموم که پیش از این در فصل «کشاورزی، جنگلداری و شیلات» منتشر می‌شد، با توجه به ارتباط بیش‌تر با بخش محیط زیست از این به بعد در فصل آمارهای محیط زیست منتشر خواهد شد.

در تهیه آمارهای این فصل همچنین از آمار ارائه شده توسط «شرکت آب و فاضلاب شهری» نیز استفاده شده است.

تعاریف مفاهیم

پارک ملی: محدوده‌ای از منابع طبیعی استان اعم از جنگل، مرتع، بیشه‌های طبیعی، اراضی جنگلی، دشت، آب و کوهستان که بیانگر نمونه‌های برجسته‌ای از مظاهر طبیعی ایران است و به منظور حفظ همیشگی وضع پراکندگی و طبیعی آن و ایجاد محیط مناسب برای تکثیر و پرورش جانوران وحشی و رستنی‌ها، در شرایط کاملاً طبیعی تحت محافظت قرار می‌گیرد.

پناهگاه حیات وحش: محدوده‌ای از منابع طبیعی استان، اعم از جنگل، مرتع، شبیه‌های طبیعی و اراضی جنگلی، دشت، آب و کوهستان که دارای زیستگاه‌های طبیعی نمونه و شرایط اقلیمی خاص برای جانوران وحشی است و به منظور حفظ و یا احیای این

مسمومیت و فرسایش که موجب تخریب و کاهش توان زمین‌های زراعی می‌شوند. به طور کلی فرسایش خاک پدیده‌ای طبیعی است که به وسیله عواملی چون باد، رواناب‌های سطحی و تغییرات دما انجام می‌گیرد. با این حال، فعالیت‌های انسان از جمله زراعت مفرط، آبیاری زمین‌های زراعی، محصولات تک کشتی، چرای بیش از حد دام‌ها در مراتع، جنگل زدایی و بیابان زدایی باعث از بین رفتن تعادل موجود میان روند ایجاد و تخریب خاک، و در نهایت آلودگی آن می‌شود.

هوا

آلودگی هوا عبارت است از ورود مستقیم یا غیرمستقیم هر عنصری توسط انسان که احتمال ایجاد اثرات نامطلوب بر سلامتی انسان و محیط زیست را داشته باشد.

اطلاعات این فصل شامل آمارهای مربوط به انواع منابع طبیعی و آثار طبیعی، جنگل‌ها، مراتع و پدیده‌های بیابانی، میزان توزیع کود شیمیایی و فروش سموم، میزان انتشار انواع آلاینده‌ها، فعالیت‌های مرتبط با فاضلاب شهری و صنعتی و مشخصات زیست‌محیطی مراکز بهداشتی و درمانی می‌باشد.

آمارهای مربوط به انواع منابع طبیعی و آثار طبیعی تحت پوشش سازمان حفاظت محیط زیست که از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۳۹۰ در فصل «سرزمین و آب و هوا»

زیستگاه‌ها تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

منطقه حفاظت شده: محدوده‌ای از منابع طبیعی

استان، اعم از جنگل، مرتع، دشت، آب و کوهستان که از لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر نسل جانوران وحشی و یا حفظ و احیای رستنی‌ها و وضع طبیعی آن دارای اهمیت خاص است و تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

آثار طبیعی ملی: پدیده‌های نمونه و نادر گیاهی،

جانوری، اشکال یا مناظر کم نظیر و کیفیت‌های ویژه طبیعی زمین یا درختان کهنسال یادگار تاریخی است که با در نظر گرفتن محدوده مناسبی تحت حفاظت قرار می‌گیرند.

مرتع: رجوع کنید به تعاریف مفاهیم "فصل ۴ -

کشاورزی، جنگلداری و شیلات"

جنگل: جنگل، زمینی است که به علت دارا بودن

پوشش طبیعی یا دست کاشت از انواع درخت یا درختچه، مهم‌ترین محصول اقتصادی آن چوب است. قلمستان به طور استثنا تحت این عنوان قرار نمی‌گیرد. خزانه و نهالستان ایجاد شده برای حفاظت یا توسعه جنگل‌ها نیز جزو جنگل منظور می‌شود.

انشعاب فاضلاب: آن بخش از لوله فرعی فاضلاب

که مقطع آن متناسب با سیفون یا ظرفیت قراردادی باشد و فاضلاب مشترک را از محل سیفون (نقطه تحویل) به خط اختصاصی و یا شبکه عمومی جمع-

آوری فاضلاب منتقل نماید، اعم از لوله و متعلقات مربوط و سیفون، انشعاب فاضلاب نامیده می‌شود.

مشترک آب و فاضلاب: مصرف‌کننده‌ای است که با یک عرضه‌کننده آب و فاضلاب برای یک دوران ثابت طبق مقررات کاربری دارای یک پیمان بوده و انشعاب یا انشعابات مورد تقاضایش برقرار شده است.

انشعاب آب و فاضلاب مصارف خانگی: انشعابی

که صرفاً در حدود مصارف متعارف آب شرب و بهداشتی یا دفع فاضلاب خانگی در واحدهای مسکونی دایر می‌شود (واحد مسکونی عبارت است از مکانی برای زندگی که به تشخیص شرکت، حداقل دارای یک اتاق، یک آشپزخانه و یک سرویس بوده و ورودی آن مستقل یا مرتبط با راهروی اشتراکی باشد).

خدمات فاضلاب: عبارت است از فراهم نمودن

امکان تخلیه و دفع فاضلاب به شبکه جمع‌آوری عمومی فاضلاب به تناسب مصرف آب و ظرفیت مقرر و مشخصات توافق شده در قرارداد برقراری انشعاب فاضلاب اعم از این که مشترک از این ظرفیت استفاده نماید یا ننماید.

تصفیه و دفع فاضلاب: عبارت است از کلیه

عملیات مربوط به بهره‌برداری از تأسیسات و تجهیزات مرتبط با تصفیه و دفع پساب از قبیل تصفیه‌خانه‌ها و تلمبه‌خانه‌ها و انواع تأسیسات کلرزنی، کانال‌ها و یا خطوط انتقال پساب.

گزیده اطلاعات

افزایش داشته است. همچنین در این سال از کل مساحت حدود ۲/۷ میلیون هکتار مرتع استان ۲۰/۷ درصد آن جزو مراتع خوب و متراکم، ۴۰/۲ درصد آن جزو مراتع متوسط و نیمه متراکم و ۳۶/۷ درصد آن جزو مراتع فقیر و کم تراکم می باشد.

حجم فاضلاب جمع آوری شده در استان در سال ۱۳۹۲ معادل ۷۷۰۴۳ متر مکعب بوده که نسبت به سال قبل ۸/۴ درصد افزایش داشته است که ۵۵ درصد کل حجم فاضلاب جمع آوری شده استان به دو شهر ارومیه و مهاباد اختصاص داشته است.

در مجموع حدود ۵۹ درصد جمعیت شهری استان تحت پوشش خدمات جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب شهری استان قرار دارند.

برابر آخرین اطلاعات در این استان، مساحت مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست ۵۵۸۹۱۰ هکتار شامل ۵۴۰۸۸۵ هکتار پارک ملی، ۵۷۵۶ هکتار پناهگاه حیات وحش، ۱۲۲۶۷ هکتار منطقه حفاظت شده و ۲ هکتار اثر طبیعی ملی می باشد.

در سال ۱۳۹۲ تعداد ۴۲ مورد آتش سوزی در ۵۹۲/۲ هکتار از جنگل ها و مراتع استان رخ داده است که در مقایسه با سال قبل ۱۲۱ درصد افزایش داشته است.

در سال ۱۳۹۲ مساحت جنگل های استان ۱۰۶/۳ هزار هکتار بوده که نسبت به سال قبل ۵ درصد

۱-۲۳- تعداد و مساحت مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست در پایان اسفند ۱۳۹۲

عنوان	تعداد	مساحت (هکتار)
جمع.....	۶	۵۵۱۹۱۰
پارک ملی.....	۱	۵۴۰۸۸۵
پناهگاه حیات وحش.....	۲	۵۷۵۶
منطقه حفاظت شده.....	۲	۱۲۲۶۷
اثر طبیعی ملی.....	۱	۲

مأخذ- سازمان حفاظت محیط زیست. دفتر زیستگاه‌ها و امور مناطق.

۲۳-۲- تعداد انواع گونه‌های مهم جانوری مشاهده شده در مناطق پارک ملی، حفاظت شده و شکار ممنوع استان در پایان سال ۱۳۹۲

شهرستان	جمع	قوچ و میش ارمنی	گوزن زرد ایرانی	خرس قهوه ای	فلامینگو	سنجاب ایرانی	اردک سرحنایی	اردک مرمری
کل استان	۱۷۵۱۸	۵۸۱۴	۲۱۳	۵	۶۵۰۲	۱۹۷۹	۶۳۴	۶۳
ارومیه	۳۰۰۷	۱۵۰۰	۲۱۳	۰	۱۳۰۰	۰	۸۵	۰
اشنویه	۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بوکان	۱۳۴	۱۴	۰	۰	۷۰	۲	۰	۰
پلدشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
پیرانشهر	۷۵	۰	۰	۳	۰	۳۵	۰	۰
تکاب	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالدران	۱۰۷	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰	۳
چاپاره	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خوی	۴۵۸۳	۴۳۰۰	۰	۰	۰	۲۸	۹	۲۳
سردشت	۷۴	۰	۰	۲	۰	۵۰	۰	۰
سلماس	۲۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
شاهین دژ	۳۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
شوط	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماکو	۵۶۲۸	۰	۰	۰	۵۰۰۰	۰	۵۰۰	۰
مهاباد	۳۴۱۴	۰	۰	۰	۰	۱۸۵۹	۰	۳۷
میاندوآب	۹۷	۰	۰	۰	۳۲	۵	۰	۰
نقده	۳۳۸	۰	۰	۰	۲۰۰	۰	۲۰	۰

شهرستان	گراز	گره وحشی	گرگ	پلنگ	شغال	پلیکان	میش مرغ	رودک
کل استان	۲۷۲	۱۴	۱۸۶	۰	۱۳۷	۱۴۵۱	۲۴۳	۵
ارومیه	۰	۰	۱	۰	۸	۰	۰	۰
اشنویه	۰	۰	۸	۰	۰	۰	۰	۰
بوکان	۲	۱	۵	۰	۶	۰	۳۴	۰
پلدشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
پیرانشهر	۳۰	۰	۷	۰	۰	۰	۰	۰
تکاب	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالدران	۵۴	۳	۲۵	۰	۰	۲	۰	۰
چاپاره	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خوی	۱۰۵	۸	۷۳	۰	۲۲	۱۵	۰	۰
سردشت	۲۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰
سلماس	۰	۰	۲۲	۰	۰	۰	۰	۰
شاهین دژ	۱۳	۰	۱۸	۰	۰	۰	۰	۰
شوط	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماکو	۳۵	۲	۶	۰	۱۳	۷۰	۰	۲
مهاباد	۰	۰	۲	۰	۲۵	۱۲۸۴	۲۰۷	۰
میاندوآب	۷	۰	۱۳	۰	۳۷	۰	۰	۳
نقده	۶	۰	۶	۰	۲۶	۸۰	۰	۰

مأخذ- اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی.

۳-۲۳- تعداد انواع پرندگان مهاجر آبی در تالاب‌های سراسری استان: ۱۳۹۲

شهرستان	جمع	اسامی پرندگان مهاجر آبی
کل استان.....	۳۵۸۴۲	
پارک ملی دریاچه ارومیه	۳۶۵۳	کشیم کوچک- حواصیل خاکستری- اگرت - لک لک سفید- غاز خاکستری- خوتکا اردک سرسبز- چنگر معمولی- چوب پا - انواع کاکایی- عقاب تالابی- دلیجه فلاینگوی بزرگ- آنقوت -تنجه -اردک سرسبز- اردک مرمی- خروس کولی اجتماعی - کاکایی ارمنی- سنقر تالابی-نوک سرخ- انواع آبچلیک-
شهرستان نقده		
تالاب درگه سنگی	فاقد آب	حواصیل خاکستری- بوتیمار بزرگ- انواع حواصیل -انواع قو- اردک سرسبز-
تالاب سولدوز	۲۷	انواع کاکایی عقاب تالابی
تالاب سد حسنلو.....	۱۶۹	
تالاب آق قلعه	۱	
تالاب یاریم قیه.....	۵۰	
شهرستان مهاباد		
تالاب سد یوسف کند	۵۴۱	پلیکان سفید- باکلان بزرگ - حواصیل - لک لک سفید- چنگر نوک سرخ- چنگر معمولی- آبچلیک تالابی -کاکایی سرسیاه -غاز خاکستری- آنقوت - تنجه- اردک سرسبز- کاکایی ارمنی - کشیم کوچک -کشیم بزرگ- باکلان - حواصیل خاکستری- اگرت بزرگ- لک لک - فلاینگوی بزرگ- غاز خاکستری -قوی فریادکش- اردک ارده‌ای- خوتکا -سرسبز - اردک نوک پهن- اردک مرمی- اردک تاجدار- اردک سرحنایی- آبچلیک تالابی- کاکایی - سنقر - دلیجه -کشیم کوچک- حواصیل خاکستری- اگرت بزرگ- اگرت کوچک- بوتیمار بزرگ -لک لک- فلاینگو - چوب پا- نوک خنجری- سنقر تالابی
تالاب کانی برزان	۸۳۰۶	
تالاب قویی باباعلی	۴۵۲	
تالاب گروس	۶۵۷	
شهرستان ماکو		
سد ارس	۱۸۶۲۵	باکلان بزرگ- لک لک سفید- اردک سرسبز- مرگوس سفید-مرگوس بزرگ - چنگر -کاکایی- لک لک - فلاینگوی بزرگ- غاز خاکستری -آنقوت - تنجه -خوتکا- اردک سرسبز- چوب پا- نوک خنجری- خروس کولی- گیلانشاه بزرگ- انواع آبچلیک- پاشلک - کاکایی ارمنی- دم‌جنبانک ابلق- انواع کشیم- اگرت کوچک - چنگر نوک سرخ- سنقر تالابی- اردک سرسبز - حواصیل خاکستری- -چنگر معمولی-
رودخانه ارس	۲۹۹	
تالاب آق گل	۱۷	
تالاب شاهگل	-	
تالاب بورالان	۲۶۹۵	
تالاب حسن باتان	۲۵	
تالاب کنیکور.....	۱۳	
شهرستان میاندوآب		
تالاب نوروزلو	۳۱۲	کشیم کوچک- حواصیل خاکستری- اگرت - لک لک سفید- غاز خاکستری- خوتکا- اردک سرسبز- چنگر معمولی- چوب پا -آبچلیک تالابی- انواع کاکایی- عقاب تالابی - دلیجه

مأخذ- اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی.

۴- ۲۳- تعداد و مساحت مناطق تحت مدیریت اداره کل حفاظت محیط زیست استان در پایان سال ۱۳۹۲

اثر طبیعی ملی		منطقه حفاظت شده		پناهگاه حیات وحش		پارک ملی		جمع		نام محل
مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد	
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۷۰۴۷۳	۱	۵۷۰۴۷۳	۱	پارک ملی دریاچه ارومیه .....
۰	۰	۱۰۳۹۸۳	۱	۰	۰	۰	۰	۱۰۳۹۸۳	۱	مراکان خوی .....
۰	۰	۱۱۴۳۵	۱	۰	۰	۰	۰	۱۱۴۳۵	۱	میرآباد سردشت .....
۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۱	سهولان مهاباد .....
۰	۰	۰	۰	۹۲۷	۱	۰	۰	۹۲۷	۱	کانی برازان مهاباد .....
۰	۰	۰	۰	۳۵۰۰	۱	۰	۰	۳۵۰۰	۱	سوتاو بوکان .....
۰	۰	۸۳۲	۱	۰	۰	۰	۰	۱۱۵۰	۱	نوروزلو میاندوآب .....

مأخذ- اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی.

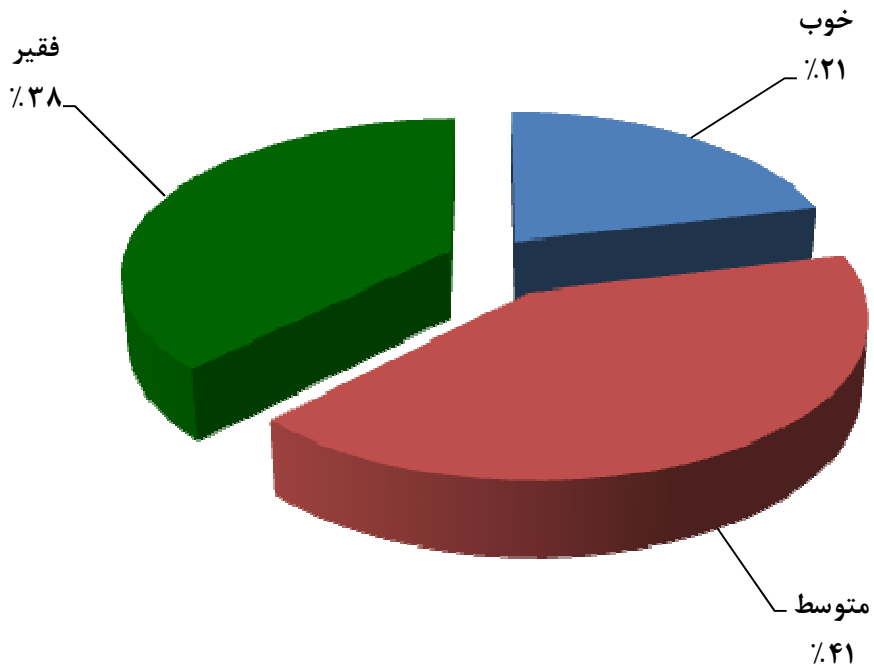

۵-۲۳- مساحت جنگل‌ها^(۱)، مراتع و پدیده‌های بیابانی استان برحسب شهرستان: سال ۱۳۹۲ (هکتار)

پدیده های بیابانی	مرتع				جنگل	شهرستان
	فقیر (کم تراکم)	متوسط (نیمه متراکم)	خوب (متراکم)	جمع		
۶۸۰۰۰	۹۷۷۰۲۶	۱۰۷۲۳۳۱	۵۵۰۷۶۷	۲۶۶۸۱۲۴	۱۰۶۲۹۴	جمع.....
•	۱۳۲۱۱۰	۱۱۶۹۶۹	۷۷۹۲۶	۳۲۷۰۰۵	۳۳۱۷	ارومیه.....
•	۲۶۰۰	۳۸۱۰۷	۴۴۸۴۰	۸۵۵۴۷	۲۰۹	اشنویه.....
•	۹۶۲۸۳	۶۹۱۹۴	۸۱۹۳	۱۷۳۶۷۰	۱۱۸	بوکان.....
•	۱۰۹۴۶۳	۵۰۶۸	۶۰۶	۱۱۵۱۳۷	۶	پلدشت.....
•	۱۰۶۲۳	۵۷۰۲۳	۹۳۲۶۳	۱۶۰۹۱۰	۷۶۷۷	پیرانشهر.....
•	۵۹۸۷۴	۲۹۷۶۱	۷۳۶۲۲	۱۶۳۲۵۷	۹۰	تکاب.....
•	۳۷۸۴۱	۸۴۶۶۵	۴۳۰۱۷	۱۶۵۵۲۳	۵۳۶	چالدران.....
•	۳۹۷۷۳	۳۸۰۲۷	۱۲۹۶	۷۹۰۹۶	۴	چایپاره.....
•	۱۳۲۰۸۲	۱۹۹۲۶۹	۳۸۶۷۸	۳۷۰۰۲۹	۲۰۶	خوی.....
•	۶۷۶۹	۱۹۷۷۰	۱۲۵۴۷	۳۹۰۸۶	۹۱۳۸۱	سردشت.....
•	۸۰۲۸۲	۵۹۵۳۴	۵۷۷۰۹	۱۹۷۵۲۵	۲۳۰	سلماس.....
•	۲۰۹۷۷	۱۱۸۲۴۵	۴۰۴۳۲	۱۷۹۶۵۴	۱۳۵	شاهین‌دژ.....
•	۳۶۱۲۲	۳۵۶۸۷	۰	۷۱۸۰۹	۹	شوط.....
۶۸۰۰۰	۵۷۵۶۰	۴۷۵۶۶	۱۱۴۳۳	۱۸۴۵۵۹	۱۶۳۱	ماکو.....
•	۶۹۵۳۴	۸۶۶۵۸	۴۱۴۳۲	۱۹۷۶۲۴	۵۳۶	مهاباد.....
•	۶۳۰۳۶	۴۷۵۱۹	۵۰۶۱	۱۱۵۶۱۶	۷۹	میاندوآب.....
•	۲۲۰۹۷	۱۹۲۶۹	۷۱۱	۴۲۰۷۷	۱۳۲	نقده.....

(۱) جنگل شامل عرصه‌های جنگلی، پارک‌های جنگلی و طبیعی و ذخیره گاه‌های جنگلی می‌باشد.
مأخذ- اداره کل منابع طبیعی استان آذربایجان غربی.

۲۳-۱- مساحت مراتع استان در سال ۱۳۹۲

مبنا: ۲۳-۵

۲۳-۶- موارد و مساحت آتش‌سوزی در جنگل‌ها و مراتع استان

مساحت مورد حریق (هکتار)			موارد آتش‌سوزی (فقره)			سال
مرتع	جنگل‌ها	جمع	مرتع	جنگل‌ها	جمع	
۳۴۵/۰	۸۵/۵	۴۳۰/۵	۳	۱۸	۲۱	..... ۱۳۷۵
۱۸۷/۳	۵۹/۲	۲۴۶/۵	۲	۱۵	۱۷	..... ۱۳۸۰
۵۸/۰	۴۰/۰	۹۸/۰	۱۰	۱۴	۲۴	..... ۱۳۸۵
۲۰/۱	۵۷/۴	۷۷/۵	۶	۲۸	۳۴	..... ۱۳۸۸
۸۸۹/۷	۳۳۳/۱	۱۲۲۲/۸	۴۱	۴۲	۸۳	..... ^(۱) ۱۳۸۹
۱۳۸/۲	۲۱/۷	۱۵۹/۸	۱۴	۹	۲۳	..... ^(۲) ۱۳۹۰
۸۸/۰	۲۲/۸	۱۱۰/۷	۱۱	۸	۱۹	..... ۱۳۹۱
۵۵۷/۳	۳۴/۹	۵۹۲/۲	۲۹	۱۳	۴۲	..... ۱۳۹۲

(۱) علت افزایش نسبت به سال قبل افزایش میزان بارندگی در سال ۸۹ و افزایش پوشش گیاهان بین درختان جنگلی و صعب‌العبور منطقه جنگلی حریق گرفته و رشد علوفه‌های مرتعی در مراتع می‌باشد.

(۲) علت کاهش نسبت به سال قبل کاهش بارندگی بهاره، تجهیز یگان حفاظت به وسایل اطفای حریق مثل آتش کوب، فلکس پک کیسول‌های اطفای حریق و روت فایر و سایر وسایل همچنین آموزش کارکنان دهیاران و روستائیان، افزایش اکیپ‌های گشت و اطفای حریق در استان می‌باشد. مأخذ- اداره کل منابع طبیعی استان آذربایجان غربی.

۲۳-۷- اهم فعالیتهای انجام شده در زمینه مرتعداری، اصلاح و احیای مراتع در استان (هکتار)

سال	بوته کاری و تولید نهال	کپه کاری و کشت مستقیم	کودپاشی مراتع	ذخیره نزولات آسمانی
..... ۱۳۷۵	۰	۷۱۹۵	۳۷۳۷	۵۶۳
..... ۱۳۸۰	۰	۲۶۳۵	۱۶۸۸	۹۳۵
..... ۱۳۸۵	۰	۳۷۶۲	۵۱۱۱	۸۵۰
..... ۱۳۸۸	۰	۲۰۱۸	۵۹۳۶	۷۵۷
..... ۱۳۸۹	۰	۱۵۳۳	۳۹۵۶	۵۸۶
..... (۱) ۱۳۹۰	۰	۱۰۸۶	۳۷۲۹	۴۷۷
..... ۱۳۹۱	۰	۶۹۱	۱۹۶۵	۱۳۸
..... ۱۳۹۲	۰	۱۱	۶۵۳۵	۲۰

سال	احداث آبشخور (دستگاه)	حفر چاه مالدراری (مرمت چشمه) (دهنه)	نصب تلمبه بادی	تبدیل دیمزارهای کم بازده به مراتع	ممیزی و تنسيق مرتع
..... ۱۳۷۵	۳۰	۱۴	۰	۲۵۸۳	۵۲۲۴۳
..... ۱۳۸۰	۱۱۵	۲۱	۰	۱۱۴۹	۵۸۰۰۰
..... ۱۳۸۵	۹۹	۶۴	۰	۲۰۹۲	۱۸۰۳۹۵
..... ۱۳۸۸	۹۹	۸۶	۰	۹۷۳	۱۰۲۳۷۸
..... ۱۳۸۹	۱۰۹	۷۸	۰	۱۲۳۲	۱۸۱۳۵۰
..... (۱) ۱۳۹۰	۱۱۷	۸۲	۰	۹۵۱	۱۴۷۶۷۸
..... ۱۳۹۱	۳۵	۲۵	۰	۲۸۸	۱۷۹۷۳۴
..... ۱۳۹۲	۱۸	۰	۰	۱۱۰۵	۴۰۰۰۰

(۱) علل کاهش برخی از فعالیتها در سال ۱۳۹۰، کاهش اعتبارات و افزایش هزینه های اجرای طرح ها می باشند.
 مأخذ- اداره کل منابع طبیعی استان آذربایجان غربی.

۲۳-۸- فعالیتهای انجام شده در زمینه تثبیت شنهای روان و بیابانزدایی در استان (هکتار)

سال	احداث خزانه	تولید نهال گلدانی	نهال کاری	بذر پاشی و بذرکاری
.....۱۳۷۵	*	*	*	۶۰۰
..... ۱۳۸۰	*	*	*	۲۵۵
.....۱۳۸۵	*	۳	۵۰	۲۰۷۸
..... ۱۳۸۸	*	*	*	*
.....۱۳۸۹	*	*	۲۵	*
.....۱۳۹۰	*	*	۵۰	*
.....۱۳۹۱	*	*	*	*
..... ۱۳۹۲	*	*	*	*

سال	جمع آوری و تهیه بذر	مالچپاشی	احداث بادشکن (کیلومتر)	حفاظت و قرق	مراقبت و آبیاری
.....۱۳۷۵	*	*	*	۱۳۳۰۰	*
..... ۱۳۸۰	*	*	*	۸۰۷۵	*
.....۱۳۸۵	*	*	*	۵۲۵۰	*
..... ۱۳۸۸	*	*	*	۱۵۰۰۰	۲۸
.....۱۳۸۹	*	*	۳۰	۱۵۰۰۰	۵۳
.....۱۳۹۰	*	*	*	۱۵۰۰۰	۱۰۳
.....۱۳۹۱	*	*	*	۱۵۰۰۰	۱۰۳
..... ۱۳۹۲	*	*	*	۱۵۰۰۰	۱۰۳

مأخذ- اداره کل منابع طبیعی استان آذربایجان غربی.

۹- ۲۳- فعالیتهای انجام شده در زمینه حفاظت آبخیزها در استان

عملیات سنگی (مترمکعب)	عملیات بیولوژیکی و بیومکانیکی (هکتار)	عملیات خاکی (مترمکعب)	عملیات مرمت و لایروبی (مترمکعب)	سال و شهرستان
۷۱۶۵۲	۱۳۸۲۱	۰	۰	..... ۱۳۸۵
۷۴۸۹۲	۳۰۷۳۶	۱۷۸۴	۱۳۱۷	..... ۱۳۸۸
^(۱) ۴۱۰۵۱	۶۰۲۳۶	۲۶۵۰۰۰	۱۳۳۴	..... ۱۳۸۹
۴۶۷۲۹	۴۷۹۴۰	۱۲۳۴۰	۰	..... ۱۳۹۰
۱۹۹۶۸۶	۱۵۵۶۴۳۵	۰	۰	..... ۱۳۹۱
۱۲۵۹۵	۲۵۱۰۴	۰	۰	..... ۱۳۹۲
۹۲۱۸	۲۳۲۴	۰	۰	..... ارومیه
۰	۱۶۰	۰	۰	..... اشنویه
۰	۱۰۵	۰	۰	..... بوکان
۰	۲۲۵۰	۰	۰	..... پلدشت
۰	۸۰۰	۰	۰	..... پیرانشهر
۰	۴۰۷۵	۰	۰	..... تکاب
۲۳۷۷	۱۱۵۴	۰	۰	..... چالدران
۰	۲۴۶۰	۰	۰	..... چایپاره
۰	۴۱۰۰	۰	۰	..... خوی
۰	۲۷۰	۰	۰	..... سردشت
۰	۱۲۰۰	۰	۰	..... سلماس
۰	۱۰۰	۰	۰	..... شاهین دژ
۰	۲۹۰۴	۰	۰	..... شوط
۰	۷۰۰	۰	۰	..... ماکو
۰	۲۵۰	۰	۰	..... مهاباد
۰	۸۹۰۰	۰	۰	..... میاندوآب
۰	۳۸۵۲	۰	۰	..... نقده

۹- ۲۳- فعالیتهای انجام شده در زمینه حفاظت آبخیزها در استان (دنباله)

سال و شهرستان	خاکبرداری و خاکریزی (مترمکعب)	بندهای چپری (مترمربع)	لوله گذاری و انتقال آب (متر)	مطالعات اجرایی (هکتار)
..... ۱۳۸۵	*	*	*	۷۵۷۸۲
..... ۱۳۸۸	*	*	*	۱۳۵۵۷
..... ۱۳۸۹	*	*	*	۳۴۶۶۲
..... ۱۳۹۰	*	*	*	۴۳۴۴۱
..... ۱۳۹۱	*	*	*	۲۵۰۰۰۲
..... ۱۳۹۲	*	*	*	۱۴۱۶۷
..... ارومیه	*	*	*	*
..... اشنویه	*	*	*	*
..... بوکان	*	*	*	*
..... پلدشت	*	*	*	*
..... پیرانشهر	*	*	*	*
..... تکاب	*	*	*	*
..... چالدران	*	*	*	*
..... چایپاره	*	*	*	*
..... خوی	*	*	*	۴۲۰۹
..... سردشت	*	*	*	*
..... سلماس	*	*	*	*
..... شاهین دژ	*	*	*	*
..... شوط	*	*	*	۲۱۶۰
..... ماکو	*	*	*	۸۴۹۸
..... مهاباد	*	*	*	*
..... میاندوآب	*	*	*	*
..... نقده	*	*	*	*

(۱) با توجه به اینکه نصف اعتبارات مصوب سال ۱۳۸۹ به پروژه‌های عملیات خاکی اختصاص یافته است. حجم عملیات اجرایی در این پروژه نسبت به سال گذشته افزایش و حجم عملیات سنگی در مقایسه با سال گذشته کاهش چشمگیری را نشان می‌دهد.
 مأخذ- اداره کل منابع طبیعی استان آذربایجان غربی.

۱۰- ۲۲- مقدار توزیع کود شیمیایی در استان بر حسب نوع (تن)

سال و شهرستان	جمع	اوره	فسفات آمونیوم	نیتрат آمونیوم ^(۱)	سولفات آمونیوم ^(۲)	نیترات فسفات آمونیم
.....۱۳۷۵	۸۲۶۵۰	۴۰۴۲۴	۱۷۶۵۶	۹۸۶۵	۰	۰
.....۱۳۸۰	۶۴۶۸۲	۳۲۴۱۴	۳۶۵۰	۱۸۷۵	۱۸۱۳	۰
.....۱۳۸۵	۱۵۶۰۶۴	۶۵۳۱۳	۱۵۶۸۹	۱۰۵۶	۳۷۰۸	۱۵۳۵۷
.....۱۳۸۸	۱۰۰۰۹۹	۶۸۴۱۴	۴۶۳۱	۰	۰	۵۵۲۸
.....۱۳۸۹	۱۰۷۴۱۱	۶۸۷۵۵	۱۲۸۴۸	۰	۰	۱۳۹۲
.....۱۳۹۰	۱۷۲۶۲۴	۴۳۸۲۸	۲۶۸۷	۰	۰	۴۰
.....۱۳۹۱	۵۴۱۷۳	۴۰۳۵۸	۶۶۰۶	۰	۰	۰
..... ۱۳۹۲	۴۵۶۰۸	۰	۲۹۲	۰	۰	۳۳۳۴۸ ^(۴)
.....ارومیه	۷۶۲۰	۰	۴	۰	۰	۵۶۳۲
.....اشنویه	۲۱۲۷	۰	۱۵۸	۰	۰	۱۳۶۹
.....بوکان	۵۷۹۷	۰	۱۰	۰	۰	۴۶۱۱
.....پلدشت	۵۴۳	۰	۰	۰	۰	۴۱۹
.....پیرانشهر	۳۸۲۹	۰	۵۰	۰	۰	۲۳۷۲
.....تکاب	۱۲۴۳	۰	۰	۰	۰	۹۹۲
.....چالدران	۹۶۲	۰	۰	۰	۰	۶۱۷
.....چاپیاره	۷۶۶	۰	۰	۰	۰	۴۹۸
.....خوی	۳۴۱۶	۰	۳۰	۰	۰	۲۷۰۰
.....سردشت	۱۱۴۳	۰	۰	۰	۰	۹۷۱
.....سلماس	۱۲۷۸	۰	۰	۰	۰	۹۷۴
.....شاهین دژ	۱۹۵۴	۰	۰	۰	۰	۱۴۰۳
.....شوط	۷۷۳	۰	۰	۰	۰	۵۳۰
.....ماکو	۳۳۰	۰	۰	۰	۰	۲۳۳
.....مهاباد	۳۲۶۶	۰	۰	۰	۰	۲۵۴۹
.....میاندوآب	۵۹۹۲	۰	۴۰	۰	۰	۴۳۸۷
.....نقده	۴۵۶۶	۰	۰	۰	۰	۳۰۹۱

۱۰-۲۳- مقدار توزیع کود شیمیایی در استان بر حسب نوع (دنباله)

(تن)

سال و شهرستان	سوپر فسفات تریپل	سولفات پتاسیم	کلرور پتاسیم ^(۳)	میکرو المنت ^(۳)	کود کامل ماکرو N.P.K
.....۱۳۷۵	۱۲۶۳۸	۲۰۶۷	.	.	.
.....۱۳۸۰	۶۹۱۲	۹۹۶۷	۴۲۷۸	۱۹۶۳	۱۸۱۰
.....۱۳۸۵	۲۳۷۶۱	۸۰۳۷	۲۴۴۶	.	۲۰۶۹۷
.....۱۳۸۸	۱۹۱۱۰	۲۲۲۶	۹۵	.	۹۵
.....۱۳۸۹	۱۹۷۱۵	۲۷۰۵	.	.	۱۹۹۶
.....۱۳۹۰	۱۷۷۹۲	۲۹۰۶	.	.	۵۴۲۶
.....۱۳۹۱	۴۲۷۳	۱۷۳۵	.	.	۱۲۰۵
.....۱۳۹۲	۱۰۰۳۳	۱۷۶۳	.	.	۱۷۲
.....ارومیه	۱۵۱۲	۴۷۰	.	.	۲
.....اشنویه	۳۳۱	۲۰۹	.	.	۶۰
.....بوکان	۱۱۳۶	۴۰	.	.	.
.....پلدشت	۱۲۴	.	.	.	.
.....پیرانشهر	۱۰۲۳	۳۳۴	.	.	۵۰
.....تکاب	۲۱۱	۴۰	.	.	.
.....چالدران	۲۷۵	۷۰	.	.	.
.....چاپاره	۲۶۸	.	.	.	.
.....خوی	۵۹۰	۹۶	.	.	.
.....سردشت	۱۷۲	.	.	.	.
.....سلماس	۲۷۴	۳۰	.	.	.
.....شاهین دژ	۵۱۵	۳۶	.	.	.
.....شوط	۲۴۳	.	.	.	.
.....ماکو	۹۷	.	.	.	.
.....مهاباد	۶۰۷	۱۱۰	.	.	.
.....میاندوآب	۱۳۹۵	۱۶۰	.	.	۱۰
.....نقده	۱۲۶۰	۱۶۵	.	.	۵۰

(۱) از سال ۱۳۸۶، کود نیترات آمونیوم بدلیل خطرات ناشی از آتش سوزی و انفجار در حمل و نگهداری از چرخه تولید، توزیع و واردات حذف

گردیده است و به جای آن کود جدیدی به نام نیترات فسفات آمونیوم تولید می شود.

(۲) از سال ۱۳۸۷ کود سولفات آمونیوم از فهرست تأمین کودهای یارانه ای شرکت خدمات حمایتی کشاورزی حذف شده است.

(۳) از سال ۱۳۸۷ کودهای کلرور پتاسیم، میکرو المنت (ریز مغذی ها) و بیو فسفات طلایی از فهرست تأمین کودهای یارانه ای شرکت خدمات حمایتی کشاورزی حذف شده است.

(۴) این ستون از سال ۱۳۹۲ به بعد شامل کودهای از ته می باشد.

مأخذ- شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی استان آذربایجان غربی.

۱۱-۲۳- مقدار فروش سموم توسط شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی در استان بر حسب نوع

قرص فستوکسین (فسفید آلومینیوم) (عدد)	سموم (تن)						جمع	سال
	سایر سموم	موش کش	کنه کش	قارچ کش	علف کش	حشره کش		
۰	۰	۱/۵	۸	۲۸	۷۵	۲۳۵	۳۴۷۵	.....۱۳۶۵
۰	۰	۱/۴	۸۰	۵۹	۳۹۰	۶۴۱	۱۱۷۲	.....۱۳۷۰
۴۵۷۶۹	۲۱	۱/۲	۱۱۷	۱۰۵	۱۹۷	۴۳۹	۸۸۱	.....۱۳۷۵
۱۰۹۴۲۳	۴۷۷	۰/۴	۱۴۸	۲۲۵	۱۹۲	۵۹۲	۱۶۳۵	.....۱۳۸۰
۳۲۸۵۰۰	۵۰	۰/۰	۱۸	۱۹۵	۲۲۲	۱۳۴	۶۲۰	.....۱۳۸۵
۰	۰	۰/۰	۱	۲۰	۵۶	۴۱	۱۱۸	.....۱۳۸۸
۰	۰	۰/۰	۰	۱۳	۳	۰	۱۶	.....۱۳۸۹
۰	۰	۰/۰	۰	۰	۲	۸	۱۰	.....۱۳۹۰
۰	۰	۰/۰	۰	۱	۱	۰	۲	.....۱۳۹۱
۰	۰	۰/۰	۰	۰	۰	۰	۰	..... ۱۳۹۲

مأخذ- شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی استان آذربایجان غربی.

۱۲-۲۳- تعداد مشترکان و پوشش انشعاب فاضلاب در نقاط شهری استان

تعداد شهر		تعداد مشترکان فاضلاب		سال و شهرستان
دارای انشعاب فاضلاب	تحت پوشش تأسیسات آب شرب	خانگی	کل	
۱۰	۲۴	۵۹۶۸۴	۶۱۹۶۶	.....۱۳۸۰
۱۰	۳۴	۱۵۴۰۴۹	۱۶۱۳۳۷	.....۱۳۸۵
۱۰	۳۸	۲۰۷۰۷۴	۲۱۷۷۴۴	.....۱۳۸۸
۱۰	۳۸	۲۲۲۴۰۵	۲۳۳۷۱۷	.....۱۳۸۹
۱۰	۳۸	۲۳۸۲۵۲	۲۵۲۱۹۱	.....۱۳۹۰
۱۰	۳۸	۲۵۰۹۶۶	۲۶۵۶۱۷	.....۱۳۹۱
۱۰	۳۸	۲۶۳۵۹۷	۲۷۸۹۷۹	.....۱۳۹۲
۱	۵	۱۰۰۸۳۴	۱۰۲۶۲۷	.....ارومیه
۱	۲	۵۲۷	۵۵۲	.....اشنویه
۱	۲	۳۲۳۸۷	۳۴۵۷۱	.....بوکان
۰	۱	۰	۰	.....پلدشت
۱	۲	۱۰۱۰۴	۱۰۹۴۰	.....پیرانشهر
۰	۱	۰	۰	.....تکاب
۰	۲	۰	۰	.....چالدران
۰	۱	۰	۰	.....چاپاره
۱	۵	۲۷۰۷۲	۳۰۵۲۵	.....خوی
۱	۳	۹۵۹۰	۱۰۴۷۲	.....سردشت
۱	۲	۱۰۶۶۵	۱۱۹۹۶	.....سلماس
۰	۳	۰	۰	.....شاهین دژ
۰	۱	۰	۰	.....شوط
۰	۲	۰	۰	.....ماکو
۱	۱	۳۷۹۵۰	۴۰۴۶۰	.....مهاباد
۱	۳	۱۶۴۷۵	۱۷۶۰۶	.....میاندوآب
۱	۲	۱۷۹۹۳	۱۹۲۳۰	.....نقده

مأخذ- شرکت آب و فاضلاب استان آذربایجان غربی.

۱۳-۲۳- درصد جمعیت تحت پوشش خدمات جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب شهری و تعداد تصفیه خانه و حجم فاضلاب جمع آوری شده در استان

تعداد تصفیه خانه های فاضلاب	حجم فاضلاب جمع آوری شده	درصد جمعیت تحت پوشش خدمات جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب	سال و شهرستان
۰	...	۲۸/۰	..... ۱۳۸۰
۲	۴۳۸۹۰	۴۶/۳	..... ۱۳۸۵
۶	۶۰۹۷۴	۵۰/۲	..... ۱۳۸۸
۶	۶۶۵۸۷	۵۴/۲	..... ۱۳۸۹
۷	۶۴۲۴۹	۵۶/۰	..... ۱۳۹۰
۷	۷۱۰۶۹	۵۶/۵	..... ۱۳۹۱
۷	۷۷۰۴۳	۵۸/۹	..... ۱۳۹۲
۱	۲۹۷۶۱	۶۸/۵	..... ارومیه
۰	۱۹۶	۶/۵	..... اشنویه
۱	۹۰۹۷	۹۲/۳	..... بوکان
۰	۰	۰/۰	..... پلدشت
۱	۳۰۳۰	۶۴/۹	..... پیرانشهر
۰	۰	۰/۰	..... تکاب
۰	۰	۰/۰	..... چالدران
۰	۰	۰/۰	..... چاپاره
۱	۶۹۰۸	۵۲/۸	..... خوی
۰	۲۸۳۲	۹۴/۷	..... سردشت
۱	۳۰۱۹	۵۴/۵	..... سلماس
۰	۰	۰/۰	..... شاهین دژ
۰	۰	۰/۰	..... شوط
۰	۰	۰/۰	..... ماکو
۱	۱۲۴۶۷	۹۳/۸	..... مهاباد
۱	۵۲۶۹	۵۵/۴	..... میاندوآب
۰	۴۴۶۶	۹۰/۰	..... نقده

مأخذ- شرکت آب و فاضلاب استان آذربایجان غربی.